

אמנת איסטנבול – פגיעה באינטרס הלאומי של מדינת ישראל

עו"ד דוד פטר וד"ר אביעד בקשי

תקציר: מדינת ישראל מחויבת להיאבק בכל אלימות ובפרט באלימות נגד נשים. אולם תחת הכותרת של אמנה אירופית למאבק באלימות נגד נשים, מטרה מקודשת לכל חברה מוסרית, מסתתרות באמנת איסטנבול הוראות שפוגעות באינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל בכל הקשור למדיניות ההגירה.

האמנה תגרום לשינויים מרחיקי לכת במדיניות ההגירה לישראל ותייצר עילות פליטות חדשות ונרחבות. אשרור האמנה יסכל את יכולתה של מדינת ישראל לפקח על ההתאזרחות באמצעות ההליך המדורג, יסלול את הדרך להכרה במצוקות על רקע מגדרי רחב מאוד כעילת פליטות ויסכל את אפשרות הרחקתם של הטוענים לפגיעה על רקע מגדרי.

האמנה מכירה בכל פגיעה באישה כחלק ממערך של "רדיפה" בין-מגדרית המבססת עילת פליטות. וזאת לא רק במקרי אלימות במשפחה או עבירות מין אלא אף בטענות לאפליה, פגיעה נפשית או כלכלית או איומים במעשים כאלה.

הטשטוש בין מצוקה אישית, גם אם טראגית ביותר, ורדיפה רוחבית בשל השתייכות קבוצתית - מסכל כל יכולת לשלוט בשערי מדינת ישראל והופך את אמנת הפליטים ל"צ'ק פתוח" הזמין לכל דכפין.

המשמעות האופרטיבית היא פגיעה קשה ביכולתה של מדינת ישראל לשלוט בשעריה; כניסה ישראלית, בהתנדבות, לפיקוח הדוק של מועצת אירופה בנושאי מדיניות רבים; סלילת הדרך להתערבויות שיפוטיות נרחבות אשר יתנו הגנה לכל טענה בדבר מצוקות על רקע מגדרי; ודו"חות מכפישים שנועדו לייצר לחץ דיפלומטי מטעם גורמים בין-לאומיים.

לאור זאת "פורום קהלת" קורא לממשלת ישראל לא לחתום על אמנת איסטנבול.

לא מדובר באמנה דקלרטיבית אלא בהשפעה ממשית וישירה על מדיניות ההגירה תוך צמצום שיקול הדעת ופגיעה בסמכויות שרת הפנים.

1. על שולחן הכנסת הונחה האמנה למניעה ומאבק באלימות כלפי נשים ואלימות במשפחה (להלן: "אמנת איסטנבול").¹ זוהי אמנה בין-לאומית שיזמה מועצת אירופה.² האמנה אושרה במועצת אירופה בשנת 2011 ונכנסה לתוקף בשנת 2014. 45 מדינות חתומות על האמנה ומתוכן 34 אשררו אותה.
2. אלא שתחת הכותרת של מאבק באלימות נגד נשים, קונצנזוס מוסרי חשוב, האמנה כוללת הוראות והתחייבויות החורגות מן הקונצנזוס הזה אל עבר מחוזות בעיתיים ושונויים במחלוקת. סעיפים

¹ <https://rm.coe.int/168008482e>

² ישראל במעמד משקיפה במועצת אירופה מאז שנת 1957.

אחדים באמנה משקפים תפיסות בענייני חינוך, משפחה ויחסי דת ומדינה שאינם מקובלים על רוב הציבור בישראל.

אולם חמור מכך, האמנה כוללת פרק שלם העוסק בהגירה הכוללת הוראות מרחיקות לכת בתחום ההגירה אשר פוגעות באינטרס הלאומי של מדינת ישראל ונשענות על הנחות יסוד על-לאומיות ואל-לאומיות.

3. החובה המוסרית להיאבק באלימות נגד נשים מוטלת על כל חברה, קל וחומר על מדינת ישראל, מדינת הלאום של העם היהודי.

4. מדינת ישראל פועלת בשלל דרכים כדי להיאבק בתופעה זו, בחקיקה פנימית ענפה וכן בזירה הבין-לאומית. כך לדוגמה מדינת ישראל אישרה עוד בשנת 1991 את הצטרפותה לאמנת האו"ם לביעור כל הצורות של אפליה נגד נשים (CEDAW).³ אמנה זו היא פרי יוזמת האו"ם וחתומות עליה כ-189 מדינות. זוהי האמנה הבין-לאומית המרכזית הנוגעת להתחייבות לספק שוויון והגנה לנשים ואף להבטיח ייצוג הולם בהקשרים רחבים. קרי - ישראל כבר מחויבת במישור הבין-לאומי לקידום שוויון ולמניעת אפליה ופגיעה בנשים. את היישום של ערכים אלה, ממילא, צריך לבצע במסגרת חקיקה פנימית.

5. המדיניות הכללית בשערי המדינה היא זו שנקבעה בחוק השבות ובחוק האזרחות בצירוף שיקול הדעת הפרטני של שרת הפנים לפי חוק הכניסה לישראל במקרים המצדיקים זאת. אין לפגוע במסגרת חוקית זו אשר יוצרת, מחד, מדיניות רוחבית שמספקת הגנה לזהותה של מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי. ומאידך מאפשרת גמישות נקודתית במקרים המצדיקים זאת.

6. בפרק ההגירה באמנת איסטנבול נעשית השלכה של העקרונות הכלליים של האמנה בדבר הצורך להיאבק באלימות כלפי נשים על מדיניות ההגירה ושאלות מעמד. וזאת בהסתמך על ההנחה שכל אירוע אלימות על רקע מגדרי הוא חלק מדיכוי בין-מיני ועל כן יש להכיר בכל אירוע מעין זה כתופעה של רדיפה לעניין האמנה בדבר מעמדם של פליטים משנת 1951⁴ (להלן: "אמנת הפליטים"), כלומר, אלימות במשפחה הופכת על פי אמנת איסטנבול לעילת פליטות ועל המדינות החתומות על האמנה החובה לקלוט כפליטה את קורבן האלימות.

7. הסוגיות של כניסה לישראל וקבלת מעמד בישראל הן בליבת הסמכות הריבונית של הכנסת והממשלה. אין מקום להכפיף סמכות זו לפורום בינלאומי או לפרשנות של בית המשפט בישראל למסמכים שנכתבו על ידי זרים ואינם מהווים מקור נורמטיבי עצמאי. לכן אין לקבל את סעיף 70 לאמנה, שממנה את האסיפה הפרלמנטרית של מועצת אירופה לפקח על יישום האמנה בקרב המדינות החברות בה.

8. את הרחבת עילת הפליטות יובילו היועצים המשפטיים ובית המשפט, כפי שקרה אך לאחרונה בסוגיית אוקראינה, ויכולתה של ממשלת ישראל לבלום תהיה מוגבלת.

9. לאור כל האמור חתימה על האמנה תהיה שגיאה ו"פורום קהלת" קורא להימנע מחתימה על אמנת איסטנבול.

הסעיפים הבולטים באמנה

10. **סעיף 60** לאמנת איסטנבול קובע כך :

³ http://archive.ipu.org/PDF/publications/cedaw_en.pdf
⁴ <https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b66c2aa10.pdf>

- א. המדינות החברות ינקטו את כל הצעדים הנדרשים, לרבות חקיקה, כדי להבטיח שאלימות נגד נשים מבוססת מגדר תוכר כ"רדיפה" לעניין אמנת הפליטים.
- ב. המדינות החברות יעניקו פרשנות "רגישה מגדרית" לכל הוראות האמנה ובכל מקום שבו יש חשש שבקשת הפליטות מבוססת על הטעמים באמנה, יינתן למבקשת מעמד פליטות.
- ג. המדינות החברות ינקטו את כל הצעדים הנדרשים, לרבות חקיקה, כדי לפתח הליכי קליטה ותמיכה בעלי רגישות מגדרית למבקשי מקלט.
11. **סעיף 61** לאמנת איסטנבול קובע כך:
- א. המדינות החברות ינקטו את כל הצעדים הנדרשים, לרבות חקיקה, כדי לכבד את עיקרון אי-ההחזרה בהתאם למתחייב מהדין הבינ-לאומי.
- ב. המדינות החברות ינקטו את כל הצעדים הנדרשים, לרבות חקיקה, כדי להבטיח כי קורבנות של אלימות נגד נשים, ללא קשר למעמד התושבות שלהן, אשר זקוקות להגנה לא יוחזרו, בשום נסיבות, לכל מדינה שבה חייהן עלולים להיות בסכנה, או למקום שבו הן עלולות לסבול עינויים, התנהגות בלתי אנושית, ענישה או השפלה.
12. בסעיפים אלה יש טשטוש מכוון בין מצוקה קבוצתית, כגון רדיפת קבוצה אתנית, דתית או פוליטית, למצוקה אישית, פלילית או משפחתית. אין עסקינן בנשים הנמלטות ממדינה בשל הכרזת שמד על המין הנשי כי אם במבקשת מעמד בשל מצוקה משפחתית-פלילית או היותה קורבן עבירה. עובדה זו, עם כל הצער והאמפתיה, אינה מהווה ביסוס מספק לקבלת מעמד במדינת ישראל, ולמעשה זו גם לא הנורמה במדינות המערב.
13. אמנת הפליטים קובעת כי היא חלה רק אם אין באפשרות מבקש המעמד לזכות להגנת מדינתו מפני אותה רדיפה. אמנת איסטנבול מבטלת, למעשה, קביעה בסיסית זו. יש כאן פתח רחב כפתחו של אולם לטעון שמדינות רבות אינן מספקות, למרבה הצער, הגנה מספקת לנשים בפני אלימות מסוגים שונים. הכרה במצוקה משפחתית-פלילית או במצוקת קורבן עבירה כמזכות במעמד פליטות תמנע מישראל את היכולת לשלוט בשעריה וכל מי שתשכור שירותים משפטיים מעו"ד תוכל לייצר, בנקל, טענות שיותירו אותה בארץ.
14. בנוסף לכך, סעיף 61 מטשטש, במכוון, את ההגדרה של הסכנות אשר מבססות את חובת מדינות אי-ההחזרה. לפי נוסח אמנת איסטנבול די באפליה, פגיעה נפשית או כלכלית או איומים במעשים כאלה.
15. ניתן לבסס לאור האמנה טענה שהשבת קורבן אלימות, כהגדרתה הרחבה לעיל, לכאורה, לארץ מוצאה מהווה סיכון שלה לאור העובדה שהיא תשוב להתגורר באותו מקום, באותה תרבות דכאנית ותחת הסיכון שבני משפחתה ירדפו אותה גם במקום מגוריה החדש (טענה שהתקבלה עקרונית בבג"ץ מילת הנשים⁵).
16. על פי סעיף 78 לאמנה מדינה חותמת מנועה מלהסתייג מסעיפים רבים, לרבות סעיפים 60-61. המשמעות היא כי לא ניתן לאשרר את האמנה מבלי להתחייב, ולו כלפי חוץ, בהרחבה מרחיקת לכת של מדיניות ההגירה של ישראל באופן הפוגע באינטרס הלאומי שלה.
17. **סעיף 59** לאמנת איסטנבול קובע כך:
- א. המדינות החברות ינקטו את כל הצעדים הנדרשים, לרבות חקיקה, כדי להבטיח שמי שמעמדה תלוי בן זוגה והיחסים ביניהם מתפרקים בשל "נסיבות קשות" תוכל לקבל רישיון ישיבה אוטונומי ללא קשר לבן הזוג או ליחסים עמו.

⁵ בר"ם 5040/18 פלונית נ' רשות האוכלוסין וההגירה (פורסם בנבו, 9.2.2020).

- ב. תתאפשר השהיה של הליכי הגירוש של מי שמעמדה תלוי בבן זוגה כדי להעניק שהות להגיש בקשה על בסיס אותן "נסיבות קשות".
- ג. יוענק רישיון ישיבה כאשר העניין נדרש בשל "מצב אישי" או כדי למצות החקירה בעניין.
- ד. קורבנות של נישואין בכפייה שהובאו למדינה אחרת למטרת הנישואין ואשר, כתוצאה מכך, אבד להן רישיון הישיבה במדינה בה הן יושבות דרך קבע, יקבלו מחדש רישיון ישיבה.
18. ונבהיר את הבעייתיות בסעיף זה – כיום, אין למבקש המעמד בגין נישואין, או מערכת יחסים של ידועים בציבור, עם אזרח ישראל זכות עצמאית לשבת במדינת ישראל או אף להיכנס בשעריה.
19. כל זכותו של המבקש לפתוח בהליך מדורג (הליך התאזרחות) נובעת מכוחו של האזרח, שהחוק העניק לו את האפשרות לאזרח את בן או בת זוגו, ואין זו זכות של המבקש עצמו.
20. מעבר לפריצה של הרציונל הבסיסי שמבחין בין אזרחים לזרים, בשם סולידריות מגדרית על-לאומית, אמנת איסטנבול יוצרת תמריץ אדיר לבצע הונאות מעמד ולקצר את ההליך המדורג. ונבהיר.
21. יש לתת את הדעת בהקשר זה לפער שבין הדין הפלילי לדין המנהלי. אף אם החקירה לבירור טענת האלימות תיסגר, יהיה זה לעניין הדין הפלילי, אך ביחס לדין המנהלי התלונה עצמה עשויה להספיק כדי לחייב את הרשות להעניק רישיון ישיבה לבת הזוג אף אם התיק נסגר מחוסר אשמה.
22. במקום לנהל קשר אותנטי במשך 5 שנים, כפי שהחוק מחייב כיום כדי לקבל מעמד מכוח היותו של בן הזוג אזרח, די יהיה בדיווח על קשר קצר ולאחר מכן להתלונן על אלימות, עניין שלעתים קשה להוכחה ממילא. התוצאה תהיה כאוס ואובדן שליטה על היכולת לפקח על התופעה. כל זאת תחת חיפוי צווים שיפוטיים שימנעו גירוש וייצרו מסלול מהיר לקבלת מעמד.
23. על פי סעיף 78 לאמנה ניתן להסתייג מסעיף 59. אך אף אם מדינת ישראל תסתייג הרי שרוח האמנה תשפיע, מכוח דוקטרינת "חזקת ההתאמה" בדין הבין-לאומי,⁶ על ההתערבות השיפוטית בעילת הסבירות במקרים רבים מעין אלו.
24. **סעיף 30(2)** לאמנה מטיל על המדינה חבות עקרונית לפצות כספית נפגעות אלימות מגדרית. אימוץ הסעיף הזה עשוי ליצור עילת תביעה כספית נגד המדינה של כל נפגעת עבירה, כאשר הפוגע הוא בן המין השני. תמיד ניתן יהיה למסגר את הטענה כך שהמענה מהביטוח הלאומי אינו מכסה את הנזק ולכן האמנה חלה. כאמור לעיל, האמנה לא מגבילה עצמה לפגיעה פיזית, די באפליה, פגיעה נפשית או כלכלית או איומים במעשים כאלה.
25. כל פגיעה כאמור, באשר היא, עשויה להצדיקה, ולו תאורטית, פיצויים מאוצר המדינה. אימוץ סעיף זה יהיה שגוי ביותר מבחינת ניהול הסיכונים של מדינת ישראל.
26. יש לציין כי על פי סעיף 78 לאמנה ניתן להסתייג מסעיף 30(2).
27. בנוסף לסעיפים שהובאו לעיל, האמנה כוללת הוראות רבות ומרחיקות לכת. הוראות רבות באמנה שואפות לחייב את המדינות החברות לאמץ אל תוך הדין הפנימי חובות שונות כגון חינוך לתפקידי מגדר לא סטריאוטיפים וכדומה – אך קצרה היריעה בהקשר זה.
28. ראוי לתת את הדעת גם להשלכות אמנת איסטנבול על הדין האישי הנוהג בישראל על פי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953, וכן ביחס לעדות הדתיות האחרות בישראל.

⁶ דני"פ 7048/97 פלונים נ' שר הביטחון, נד(1) 721 (2000).

29. אישור האמנה יסלול את הדרך לדו"חות מטעם מועצת אירופה כנגד ישראל על הפרות שונות. כך לדוג' מדינות אירופה יוכלו לטעון שישראל מחויבת להעניק מעמד לכל פלסטינית שטוענת לאלימות על רק מגדרי שכן אין באפשרותה לזכות להגנה אפקטיבית מהרשות הפלסטינית. גופים בין-לאומיים לרוב אינם קשובים לצורכי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל ומבטאים אינטרסים שונים מאוד בנושאי הגירה. התוצאה תהיה נזק גדול למדינת ישראל בזירה הבין-לאומית.

30. כך לדוגמה בתחום ההגירה דו"חות GREVIO (Group of Experts on Action against Violence – against Women and Domestic Violence) – גוף הפיקוח של מועצת אירופה על יישום אמנת איסטנבול) שנערכו כבר למדינות רבות מציגים תמונה מדאיגה של פיקוח אדוק ופולשני יחד עם פרשנות מרחיבה מאוד להוראות האמנה.

31. מתוך דו"חות GREVIO ניתן ללקט עקרונות שכבר נקבעו, בפועל, על ידי מועצת אירופה במסגרת הפיקוח שלה על המדינות החברות באמנת איסטנבול. הנה חלק מאותם עקרונות שישראל תידרש להטמיע:⁷

- א. קביעת רף ראייתי נמוך לצורך הוכחת אלימות מגדרית באופן שלא יפגע בנגישות של יישום ההגנה על קורבנות אלימות מגדרית כחלקת מעילת הפליטות החדשה שהאמנה מבקשת לעגן.
 - ב. מדינה חתומה לא תוכל לקבוע דרישה כי האלימות תהיה הסיבה העיקרית לעזיבת קשר בהליך מדורג לצורך הענקת מעמד עצמאי.
 - ג. מדינה חתומה לא תוכל לקבוע כי נדרשת אלימות משמעותית או חוזרת ונשנית.
 - ד. מדינה חתומה נדרשת לאפשר לעמותות סיוע לנשים להשתתף בתהליך הבירור העובדתי לצורך קבלת החלטות בנושאי מעמד והגירה.
 - ה. על מדינה חתומה לוודא בכל דרך כל נהליה בתחום המעמד וההגירה אינם יהיו מה שגורם לאישה להישאר עם בן זוג אלים.
 - ו. על מדינה חתומה להעניק, או להשיב, מעמד לאישה שעזבה את המדינה במסגרת נישואין בכפייה.
 - ז. אסור למדינה חתומה לדרוש במסגרת הענקת מעמד לאישה תחת האמנה מבחנים שונים כגון משך שהייה מינימלי או מבחן אינטגרציה שנהוג בהליכי התאזרחות רגילים.
 - ח. במדינה חתומה יינתן מעמד עצמאי לנשים שתלויות מבחינת מעמדן (הליך מדורג) בבן זוג שנהג כלפיהן באלימות – וזאת ללא תלות במשך הקשר או ברף האלימות.
 - ט. מדינה חתומה תחייב הכשרות בנושאי מגדר ואמנת איסטנבול לכלל עובדי המדינה שעוסקים בתחום ההגירה.
 - י. מדינה חתומה תספק דיי תקציב על מנת להציב כוח אדם שיאפשר איתור אפקטיבי של נשים שזכאיות להגנה מכוח האמנה בתוך גל מהגרים.
 - יא. מדינה חתומה תספק דיי תקציב על מנת להנגיש מידע למבקשות מקלט מכוח האמנה ועל מנת להנגיש ייעוץ וייצוג משפטיים באיכות נאותה.
 - יב. מדינה חתומה תספק דיי תקציב על מנת לספק את ההכשרות הנדרשות במסגרת יישום האמנה.
 - יג. מדינה חתומה תספק מגורים הולמים למבקשות מקלט ובעדיפות למגורים נפרדים מגדרית.
 - יד. מדינה חתומה תקים מסדי נתונים שיספקו מידע מקיף על יישום האמנה בתחום ההגירה.
32. מועצת אירופה מבצעת פיקוח פולשני והדוק גם באמצעות "דו"חות צל" שמגישות לו עמותות סיוע לנשים בדבר הנעשה באותה מדינה. כך לדוגמה התקבל מאותן עמותות מידע על סרבנותם של בתי

⁷ סקירה של דו"חות GREVIO צפויה להתפרסם בקרוב במסגרת "פורום קהלת".

ספר באיטליה להכניס "תאוריית מגדר" לתוכנית הלימודים ואכן דו"ח GREVIO נזף באיטליה בהקשר זה.

33. במדינות החברות באמנה החל גל משפטי, אקדמי ואקטיביסטי, הקורא להכרה במעמד פליטות ולהענקת מעמד לכל מי שטוענת לרקע של אלימות במשפחה, שטוענת להיות קורבן עבירה או אף למשתייכים לקהילת הלהט"ב. הרחבת הגדרת ה"אלימות" והרחבת הזכאים למעמד יובילו לאובדן יכולת שליטה אפקטיבית על גבולות ישראל. ראו לדוג':⁸

Roundtable: The Istanbul Convention and Queer Women Seeking Asylum

15. June 2021

Policy Report 65: June 2021

University of BRISTOL

PolicyBristol

The Istanbul Convention and Queer Women Seeking Asylum

Dr Mennia Tschalaer (University of Bristol)

PICUM FACT SHEET
November 2020

ACHIEVING A WORLD FREE FROM VIOLENCE AGAINST ALL WOMEN, REGARDLESS OF MIGRATION STATUS

EUROPEAN NETWORK OF MIGRANT WOMEN: THE ISTANBUL CONVENTION NEEDS TO BE IMPLEMENTED CORRECTLY TO PROTECT WOMEN FROM MALE VIOLENCE

November 24, 2019

Continue Reading

המלצות

34. מוטלת חובה על כל חברה מוסרית להיאבק ככל יכולתה באלימות כנגד נשים קל וחומר במדינה היהודית.

35. אך יש להבחין בין טיפול פלילי פנים-מדינתי, שראוי שיהיה מחמיר ונוקשה, ובין התחייבות כלפי חוץ לבצע שינויים מרחיקי לכת במדיניות ההגירה של ישראל.

36. אמנת איסטנבול אינה אמנת דקלרטיבית.

37. האמנה מזמינה את מועצת אירופה לבצע פיקוח הדוק ופולשני על הנעשה בקרבי מדינת ישראל בתחומים רבים, לרבות בתחום ההגירה.

38. אמנת איסטנבול כוללת הוראות נורמטיביות-אופרטיביות רבות ומרחיקות לכת בנושאים שראוי לקבוע בכנסת תוך שקילת העקרונות השונים ומציאת נקודות האיזון המתאימות לחברה ולתרבות הישראלית. הכפפת הנורמות החברתיות הישראליות לפרשנות מתעדכנת של מועצת אירופה תהיה שגיאה ופגיעה בריבונות הישראלית במובן העמוק ביותר.

<http://queereuropeanasylum.org/discussion-round-the-istanbul-convention-and-queer-women-seeking-asylum/>⁸
https://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/policybristol/briefings-and-reports-pdfs/2021/PolicyBristol_Briefing65_Tschalaer_queer-women-asylum_EN.pdf
<https://www.migrantwomennetwork.org/tag/istanbul-convention/>
<https://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/istanbul-convention-uk-failure-to-protect-migrant-women-means-uk-doesnt-comply/>
<https://picum.org/wp-content/uploads/2020/11/Istanbul-Convention-Fact-Sheet-November-2020.pdf>
<https://picum.org/factsheet-istanbul-convention-can-used-ensure-protection-women-experienced-violence/>
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/07/turkeys-withdrawal-from-the-istanbul-convention-rallies-the-fight-for-womens-rights-across-the-world-2/>

39. הסיכון לאינטרס הלאומי בסוגיית ההגירה; באובדן שליטה על ההליך המדורג; בהרחבת עילות הפליטות; בסיכון המשפטי הצפוי מפיקוח גורמים בין לאומיים על יישום האמנה; ובסיכון המשפטי בפרשנות בית המשפט לסעיפי האמנה - מטים את הכף, על אף הכותרת של האמנה שמציפה נושא שראוי להתייחס אליו בכובד ראש.

40. **לפיכך "פורום קהלת" קורא להימנע מלחתום ולהימנע מלאשר את אמנת איסטנבול.**

41. יש לציין כי מדינת ישראל לא תעמוד לבדה בעמדתה אם תחליט להימנע מלחתום על אמנת איסטנבול, שכן האינטרס הלאומי שלה מורה לה על הימנעות זו. קנדה, ארה"ב ויפן, שלושתן במעמד זהה לישראל במועצת אירופה כמשקיפות, נמנעו מלחתום על אמנת איסטנבול (ותורכיה בעצמה, שהאמנה על שם בירתה, פרשה מן האמנה).⁹

⁹ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=210>